

Lakialoite LA 14/2026 vp

Jouni Ovaska kesk ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun 13 a §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteen tarkoituksena on taata jokaiselle oikeus turvallisuuteen ilman väkivallan tai omaisuuden vahingoittamisen uhkaa mielenosoituksissa ja muissa julkisissa tilaisuuksissa.

Naamioitumisen kiellon tiukentamisella voitaisiin ennaltaehkäistä häiriöitä ja vahvistaa luottamusta siihen, että julkiset tilaisuudet ja mielenosoitukset voivat toteutua turvallisesti ja järjestäytyneesti.

Yleisellä kokouksella tarkoitetaan tässä yhteydessä mielenosoitusta tai muuta kokoontumisvapauden käyttämiseksi järjestettyä tilaisuutta, johon muutkin kuin nimenomaisesti kutsutut voivat osallistua tai jota he voivat seurata.

Naamioitumisen kieltäminen yleisellä paikalla järjestettävän yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden yhteydessä edellyttää lainmuutoksia rikoslakiin, kokoontumislakiin, järjestyslakiin ja poliisilakiin.

PERUSTELUT

Tuoreimmat kokemukset lainmuutoksen välttämättömyydestä ovat Tampereella 1.5.2026 järjestetystä vappukulkueesta. Siellä useat naamioituneet mielenosoittajat pahoinpitelivät vastamielenosoittajan. Poliisin mukaan tekijöiden kasvojen peittäminen vaikeutti olennaisesti epäiltyjen tunnistamista ja on viivästyttänyt esitutkintaa. Tapaus osoitti konkreettisesti, että nykyinen rikoslain säännös, joka edellyttää naamioitumisen kiellossa ”ilmeistä väkivaltaista tarkoitusta”, ei mahdollistanut poliisille ennakoivaa puuttumista, vaikka riskitekijät (organisoiu joukko, suunniteltu vastakkainasettelu, naamioituminen) olivat nähtävissä etukäteen.

Suomalainen yhteiskunta perustuu korkeaan luottamukseen kansalaisten välillä ja suhteessa viranomaisiin. Yhteiskuntarauha edellyttää, että poliittiset konfliktit voidaan tuoda julkiseen tilaan ilman väkivallan tai pelon uhkaa. Naamioituminen mielenosoituksissa lisää vastakkainasettelua, heikentää sivullisten turvallisuudentunnetta sekä antaa tilaa ääriryhmille ja organisoidulle häiriökäyttäytymiselle.

Lakialoite LA 14/2026 vp

Laittoman naamioitumisen kiellosta säädetään rikoslain 17 luvun 13 a §:ssä. Soveltamisen edellytyksenä on ”ilmeinen tarkoitus” ryhtyä käyttämään henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittamaan omaisuutta yleisellä paikalla järjestettävässä yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuuden yhteydessä taikka muussa yleisön kokoontumisessa yleisellä paikalla.

Tampereen vapputapahtuman yhteydessä tapahtuneen väkivallanteon jälkimainingeissa Poliisihallitus on todennut tilanteen paranevan poliisin järjestyksenpidon kannalta, jos rikoslain 17 luvun 13 a §:stä poistettaisiin termi ”ilmeinen tarkoitus” (Ylen A-studio 5.5.2026). Tällöin poliisin puuttumiskynnys naamioitumiseen olisi matalampi. Mielestämme tämä ei olisi riittävästi.

Puheena olevan lakialoitteen mukainen tiukempi naamioitumisen kiellon säätäminen loisi selkeämmän ja ennakoitavamman säännön, joka suojaisi rauhanomaisten mielenosoittajien oikeuksia, tukisi poliisin mahdollisuutta turvata yleinen järjestys sekä vahvistaisi yhteiskuntarauhaa pitkällä aikavälillä.

Oikeus osoittaa mieltä on keskeinen osa demokraattista yhteiskuntaa. Sen toteutuminen edellyttää kuitenkin, että mielenosoitukset voidaan järjestää tavalla, joka ei vaaranna osallistujien, sivullisten tai viranomaisten turvallisuutta eikä heikennä yhteiskunnan perusuottamusta.

Mielenosoituksiin liittyvä kasvojen peittäminen, joka estää osallistujien tunnistamisen, on noussut viime vuosina keskeiseksi turvallisuushaasteeksi. Naamioituminen ei ole itsessään mielipiteen ilmaisu vaan toimintatapa, joka heikentää vastuun kohdentamista, madaltaa väkivallan kynnystä ja vaikeuttaa rikosten ennaltaehkäisyä ja selvittämistä.

Helsingissä on itsenäisyyspäivinä toistuvasti järjestetty useita samanaikaisia ja toisiaan vastustavia mielenosoituksia. Poliisi on todennut julkisuuteen, että naamioituneet ryhmät lisäävät konfliktiriskiä, vaikeuttavat joukkojen erillään pitämistä ja madaltavat yksittäisten väkivallantekojen todennäköisyyttä. Vuoden 2017 tapahtumien yhteydessä todettiin, että naamioituminen liittyi nimenomaan väkivaltaiseen käyttäytymiseen vaikeuttaen jälkikäteistä tutkintaa ja vastuun osoittamista.

Ilmiö ei ole rajoittunut vain poliittisiin kokoontumisiin ja mielenosoituksiin, vaan sitä on havaittu muissakin yleisön kokoontumisissa, joissa suuri ihmismäärä, vastakkainasettelu tai tunnelman kiihtyminen ovat lisänneet väkivallan riskiä.

Erityisen tuttu ilmiö tämä on ollut urheilutapahtumissa, etenkin jalkapallon yhteydessä. Kansainvälisesti ja myös Pohjoismaissa huliganismiin on usein liittynyt kasvojen peittäminen tunnistamisen vaikeuttamiseksi ennen yhteenottoja vastustajien tai poliisin kanssa. Naamioituminen alentaa koettua kiinnijäämisriskiä ja helpottaa joukkona toimimista tavalla, jossa yksilöllinen vastuu hämärtyy.

Samankaltaisia piirteitä on havaittu myös suurissa juhlapäivissä ja yleisötapahtumissa, kuten vapun tai itsenäisyyspäivän ympärillä järjestetyissä kokoontumisissa. Näissä tilaisuuksissa osa osallistujista tai sivullisista on tietoisesti peittänyt kasvonsa osallistuessaan järjestystähiriöihin tai

Lakialoite LA 14/2026 vp

väkivallantekoihin. Juuri tämänkaltaiset tilanteet ovat olleet taustalla jo nykyisessä lainsäädännössä, jossa tunnistamattomaksi naamioituminen julkisella paikalla on kielletty silloin, kun siihen liittyy väkivaltainen tarkoitus.

Lisäksi mellakoissa ja laajamittaisissa järjestyshäiriöissä kasvojen peittäminen on tyypillinen toimintatapa. Se mahdollistaa omaisuuteen kohdistuvan vahingonteon ja henkilöihin kohdistuvan väkivallan tilanteissa, joissa viranomaisten on vaikea kohdentaa toimia yksittäisiin tekijöihin. Tämänkin ilmiö ulottuu moniin erilaisiin yleisön kokoontumisiin eikä rajoitu mielenosoituksiin.

Viranomaisten yleisarvioissa on korostunut, että suuri osa vakavasta väkivallasta tapahtuu julkisilla paikoilla. Tilanteissa, joissa tekijät toimivat kasvonsa peittäneinä, ovat ennaltaehkäisy, tilanteen rauhoittaminen ja rikosten selvittäminen vaikeutuneet merkittävästi. Naamioitumista ei pidetä ainoana väkivallan syynä, mutta sitä pidetään selkeänä riskitekijänä, joka toistuu erilaisissa väkivaltaisissa joukkotilanteissa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että naamioituminen ja siihen liittyvä väkivalta ovat ilmiönä laajalaisempia kuin pelkät mielenosoitukset. Niitä on esiintynyt urheilutapahtumissa, juhlapäivinä, muissa suurissa yleisötilaisuuksissa sekä mellakoissa, mikä tukee näkemystä siitä, että tunnistettavuudella on keskeinen merkitys yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja yhteiskuntarauhan ylläpitämisessä.

Poliisiviranomaisten arvioiden mukaan tilanteissa, joissa osallistujat esiintyvät tunnistettavasti, väkivaltaan ja vandalismiin ryhtyminen on harvinaisempaa ja lyhytkestoisempaa, sillä henkilökohtainen vastuu on selkeämmin läsnä. Naamioituminen puolestaan luo joukkodynamiikan, jossa yksilön kynnyksensä lainvastaisiin tekoihin alenee.

Turvallisuuteen ja yhteiskuntarauhaan perustuva naamioitumiskielto Suomessa järjestettävissä mielenosoituksissa ei olisi poikkeuksellinen. Se on eurooppalaisesti tunnustettu keino vastata muuttuneeseen turvallisuusympäristöön. Suomen omat kokemukset, esimerkiksi itsenäisyyspäivinä Helsingissä saatujen kokemusten perusteella ja Tampereen väkivaltainen vappupäivän tapaus vuonna 2026, osoittavat, että nykyinen sääntely ei tarjoa riittäviä välineitä ennakoiwaan puuttumiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

Lakialoite LA 14/2026 vp

1.

Laki

rikoslain 17 luvun 13 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 13 a §, sellaisena kuin se on laissa 1006/2004,
seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

13 a §

Laiton naamioituminen

Joka yleisellä paikalla järjestettävän yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden yhteydessä taikka muussa yleisön kokoontumisessa yleisellä paikalla esiintyy tunnistamista olennaisesti vaikeuttavalla tavalla kasvot peitetyinä, on tuomittava *laittomasta naamioitumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistavaa ei kuitenkaan ole kasvojen peittäminen, jos se on:

- 1) välttämätöntä terveyden suojaamiseksi sairauden tai viranomais määräyksen vuoksi;
- 2) olennaista mielenosoituksen taiteellisen, symbolisen tai viestinnällisen ilmaisun kannalta, eikä siihen liity uhkaavaa tai väkivaltaista käyttäytymistä.

Rangaistusvastuu edellyttää, että kasvojen peittäminen ei ole vähäistä ja se tekee mahdottomaksi henkilön tunnistamisen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 14/2026 vp

2.

Laki

kokoontumislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kokoontumislakiin (530/1999) uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Kasvojen peittäminen yleisessä kokouksessa

Yleisessä kokouksessa ja mielenosoituksessa ei saa peittää kasvoja siten, että henkilön tunnistaminen olennaisesti vaikeutuu.

Järjestäjän on ilmoituksessa poliisille tuotava esiin, aiotaanko tilaisuudessa käyttää kasvojen peittämistä ja millä rikoslain 17 luvun 13 b §:n 2 momentissa tarkoitettulla perusteella.

Poliisi voi järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaa tilaisuuden aikana yksilöllisen kehotuksen kasvojen paljastamiseksi. Kehotusta on noudatettava, jollei rikoslain 17 luvun 13 b §:n 2 momentista muuta johdu.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

järjestyslain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan järjestyslain (612/2003) 3 § seuraavasti:

Lakialoite LA 14/2026 vp

3 §

Yleisen järjestyksen häiritseminen ja turvallisuuden vaarantaminen

Yleisen järjestyksen häiritseminen tai turvallisuuden vaarantaminen yleisellä paikalla on kielletty:

- 1) metelöimällä ja muulla vastaavalla tavalla;
  - 2) toistuvilla uhkaavilla eleillä, hyökkäävillä liikkeillä, suullisesti esitetyillä uhkailuilla ja muulla vastaavalla, pelkoa herättävällä uhkaavalla käyttäytymisellä;
  - 3) ampumalla, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla;
  - 4) naamioitumisella ilman rikoslain 17 luvun 13 a §:ssä säädettyä poikkeusperustetta.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettu toiminta on kielletty myös muualla kuin yleisellä paikalla, jos toiminnan vaikutus ulottuu yleiselle paikalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisilain (872/2011) 2 lukuun uusi 10 a § seuraavasti:

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

10 a §

Kasvojen peittämisen kieltoon liittyvä menettely

Poliisin on ensisijaisesti kehotettava ja ohjattava noudattamaan kasvojen peittämistä koskevaa kieltoa.

Toimenpiteen tulee olla oikeasuhtainen, yksilöllinen ja perusteltu. Kieltoa koskevasta kehotuksesta ja sen perusteista on tehtävä merkintä.

Lakialoite LA 14/2026 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 15.5.2026

Jouni Ovaska kesk
Mika Lintilä kesk
Eerikki Viljanen kesk
Mikko Polvinen kesk
Olga Oinas-Panuma kesk
Markku Siponen kesk
Vesa Kallio kesk
Henrik Wickström r
Tuomas Kettunen kesk
Hanna Räsänen kesk
Eeva Kalli kesk
Saku Nikkanen sd
Lauri Lyly sd
Christoffer Ingo r
Petri Honkonen kesk
Mika Riipi kesk
Rami Lehtinen ps
Martin Paasi kok
Juha Hänninen kok
Lotta Hamari sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Miapetra Kumpula-Natri sd